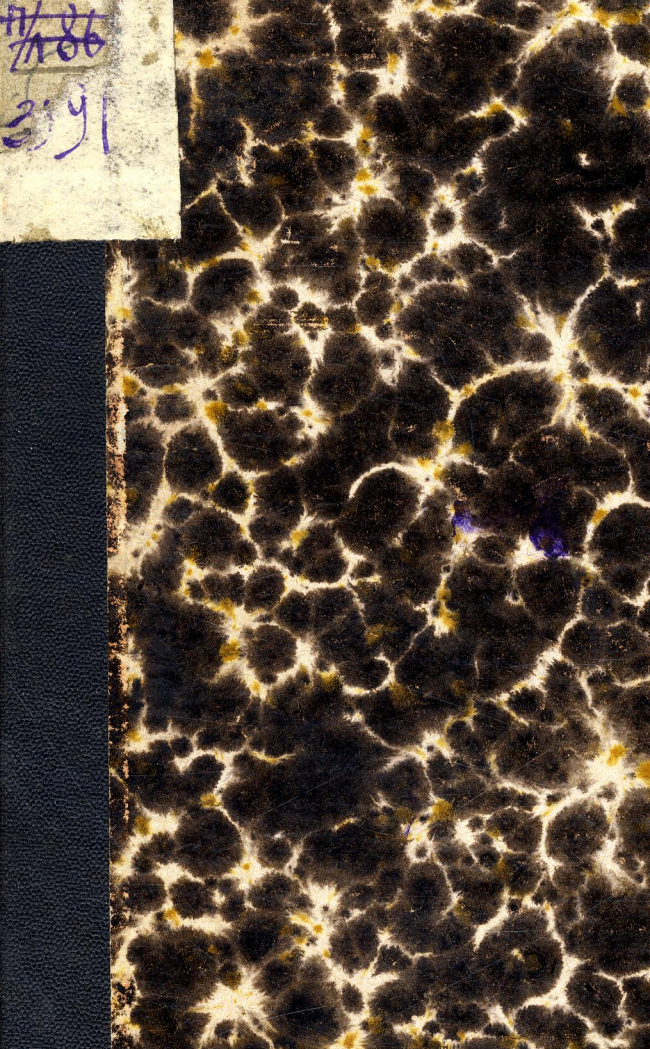

~~17/86~~

2191

Бібліотека
ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“

Число 1928.

Знак

868

T3(24a)

~~ЗАХАР~~
ВИДАННЄ СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ.

VIII 75.

339/
~~868~~
**ЩО ТРЕБА ЗНАТИ
КОЖДОМУ УКРАЇНЦЕВИ?**

СКЛАВ

БОГДАН ЗАКЛИНСЬКИЙ.

ВИДАННЄ ДРУГЕ, ВИПРАВЛЕНЕ.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

ВІДЕНЬ 1915.

НАКЛАДОМ „СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ“.
З ДРУКАРНІ АД. ГОЛЬЦГАВЗЕНА У ВІДНІ.

Вістник Союзу визволення України

орган Союзу визволення України
виходить у Відні два до чотири
рази місячно.

Wien VIII., Josefstädterstraße 79, II. Stiege.

Редакція: Т. 19. Адміністрація: Т. 6.

Редагує Комітет. Видавець і одвічальний
:: редактор: Омелян Бачинський. ::

Ukrainische Nachrichten

(Mitteilungen des Bundes zur
===== Befreiung der Ukraina)

орган Союзу визволення України
виходить у Відні раз на тиждень

Wien VIII., Josefstädterstraße 79, II. Stiege.

Редакція: Т. 19. Адміністрація: Т. 6.

Редагує Комітет. Видавець і одвічальний
:: редактор: Омелян Бачинський. ::

ВИДАННЄ СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ.

0610

~~34/52~~

ЩО ТРЕБА ЗНАТИ КОЖДОМУ УКРАЇНЦЕВИ?

СКЛАВ

БОГДАН ЗАКЛИНСЬКИЙ.

ВИДАННЄ ДРУГЕ, ВИПРАВЛЕНЕ.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

1.410.

ВІДЕНЬ 1915.

НАКЛАДОМ „СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ“.
З ДРУКАРНІ АД. ГОЛЬЦГАВЗЕНА У ВІДНІ.

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 2181

1. Український народ.

Хто ми є?

Ми Українці.

Хто є Українці?

Українці се народ славянського пня.

Чому зємо ся Українці?

Бо вродили ся Українцями та розмовляємо українською мовою. Деякі несвідомі Українці звуть себе по давньому: Русині, Руснакі, або по місцевому: Буковинці, Галичане, Гуцули, Лемки, Полтавці, Подоляне. Та се назви місцеві, а спільна назва наша: Українці. Так само і для Тирольців, Прусаків, Швабів та Баварців — спільна назва: Німці. Москалі звуть нас „Малороси“, а то й „Хахли“, та се назва для нас так само зневажлива, як для них: Кацапи.

Хто ще Українець?

Українець той, хто причисляє себе до Українців. Та багато ще стрічаємо людей несвідомих, і тих приходить ся нам поучувати, щоб вони знали правду. Москалі затуманюють наш народ, бо хотіли б нас перевернути на Москалів.

Бо що ж се таке: один народ або нація?

Народ, се велика громада людей, одна велика сім'я-родина, люде, що розмовляють одною мовою, розуміють себе, співають однакові пісні, мають однакові звичаї, письменство та історію.

Колись давно була се справді одна сім'я-родина, один рід. Роди розросли ся на племена, а з племен витворив ся народ. Хоч яка велика українська земля, а всякий, хто тільки гляне на Українців, так зараз впізнає, що всі Українці одного роду, одної крові, та що всі вони — се один український народ.

Хто приналежний до народа?

Приналежности до народа не можемо вибирати по своїй впадоби. Приналежним до народу стає кождий чоловік уже своїм уродженням, своєю природою, тілом і кровю. Тільки свідомим членом народа стає Українець аж тоді, як освідомить ся, як знатиме добре свій народ.

Що ж дієть ся через те?

Народна приналежність зближає і єднає до себе всіх, хоч би й найдальше живучих Українців. Дорожший та милійший нашому серцю все буде Українець, чи він родом з Київа, Пол-

тави, Харкова, чи зі Львова, Черновець або Сигота, — з міста-города чи з села, бо він приналежний до нашого українського народу, разом з нами всіми, бо се наш брат по народности. Усі інші народи, хоч би й мешкали на Україні, однаково для нас вони чужинці (хіба тоді не чужі, як стали б Українцями).

Чи є ще на світі й інші народи?

Є, та не те, що ми. Вони нам чужі, далекі, а декотрі й наші тяженькі вороги. Вони розмовляють чужими, незрозумілими для нас мовами, інші у них звичаї, інші співанки, інша у них історія. І породи (раси) іншої Українці, як тамті народи.

Як зветь ся той, хто вирікаєть ся свого народу?

Такий, хто для користи вирікаєть ся свого народу, се зрадник (хрунь). Зрада — се найтяжший злочин, який тільки знають люде. Тому ми ніколи не зрадимо та не покинемо наш український народ. Правдивий син свого народу все буде тої думки: „Скорше хай умру, як мав би я забути мою Україну!“ Бо з Україною, з українським народом звязане все наше життя: се наше найвище добро, наша гордість і слава!

2. Українська земля.

Де живуть Українці?

Українці живуть на Україні, від Карпатів, Сяну на заході, аж по Кавказ на сході; від річки Припети на півночі, аж по Тису і Чорне море на полудні.

Що таке Україна?

Україна — се вся велика земля, яку замешкують Українці. Колись була Україна самостійною державою, поки над нею не запанували чужинці. Тепер більша частина України під Росією (Московщиною), як от Наддніпрянщина, Волинь, Поділля, Полісся, Степи і Кубанщина, і зветь ся через те російська Україна, зі столицею Київом. Невеличка частина України під Австрією: Східна Галичина (місто Львів) і північно-західна Буковина (з містом Чернівцями). Під Угорщиною: північно-східне угорське Загір'є, за карпатськими горами (міста Сигіт і Мукачів). Як бачимо, наша Україна розділена поміж три держави.

Чи велика українська земля?

Україна простягаєть ся від Кубані аж до ріки Сяну. Се велика і простора земля, і після Росії се найбільша країна між усіма європейськими державами.

Австрія	займає .	600.000	км ²
Німеччина.	. . .	540.000	„
Франція	. . .	536.000	„
Англія . . .	. . .	315.000	„
Україна	. . .	850.000	„

Якою ж великою державою буде Україна, як стане самостійна!

Чи мешкають Українці і по-за межами України?

Через те, що над Україною панують чужинці, нераз мусіли Українці покидати свій рідний край та вандрувати у чужину. Чимало Українців живе в Америці: у Канаді, Зєдинених Державах, у Бразилії; в Азії у Приамурському Краю. Багато Українців страждає на Сибірі, куди їх загнали з рідного краю московські порядки.

Скільки ж усіх Українців?

Українського народа живе на світі $34\frac{1}{2}$ міліона, а саме: під російським ярмом 29 міліонів, в Галичині та Буковині 4 міліони, під Угорщиною $\frac{1}{2}$ міліона. Емігрантів зпоміж Українців у Америці 1 міліон.

Яке місце припадає Українцям посеред народів Європи?

Поміж народами Європи що до великості припадає нам шосте місце. Великість народів

Європи (не вчисляючи сюди інших частей світа) представляєть ся так:

Німців є	74	мільйони
Москалів	65	„
Французів	42	„
Англійців	40	„
Італійців	34	„
Українців	33 $\frac{1}{2}$	„
Еспанців	18	„
Поляків	17	„
Румунів	9	„
Жидів	9	„
Білорусинів	8	„
Голяндців	8	„
Мадярів	7	„
Чехів	7	„
Фінів	7	„
Шведів	6	„
Болгарів	6	„
Греків	5	„
Португальців	5	„
Сербів	5	„
Турків	5	„
Данців і Норвежців .	5	„
Ірландців	4	„
Литовців	4	„
Хорватів	3	„
Словаків	3	„

Словінців	2 мільйони
Албанців	1 мільйон.

3. Українська мова.

По чім найлекше пізнати, що ми Українці?

Найлекше се пізнати по нашій мові. Мова єднає людей в один народ. От наша українська мова єднає близько 35 мільйонів Українців, які ще з дитячих літ розмовляють сею мовою.

Щож таке народна мова?

Народна мова — та, якою розмовляє увесь народ. Кождий народ має свою рідну або матірну мову і нею скрізь розмовляє. Рідна мова се велике народне добро. Нею думаємо, нею пишемо і читаємо.

Чому розмовляємо українською мовою?

Бо кождий любить свою рідну мову: Німець — німецьку, Болгарин — болгарську, а Українець — українську. І все, що гарне, всі мудрощі світа, науку, письменство ми найкраще розуміємо, коли се чуємо на своїй рідній мові.

Чи ми кохаємо свою рідну мову?

У своїй хаті ми часом й не бачимо, як дуже полюбili ми українську мову. За те на чу-

жині, як де тільки зачуємо нашу мову, вельми радіємо. Бо чоловікови найкраще чути та розмовляти рідною мовою.

Чи вже давно розмовляють Українці своєю мовою?

Більш як 1000 літ. Розмовляли нею наші предки, процвітала вона і в палатах наших великих князів, королів та гетьманів. Українська мова була колись розговірною мовою й у литовських, польських вельмож, та й волоських господарів. На нашій мові маємо усякі книги та школи. (Тільки Москалі не дозволяють нам вчити ся рідної мови!)

Чим визначається наша мова?

Визначається ся наша мова не тільки тим, що розмовляє нею так багато людей. Вона ще й своєю красою стоїть вище інших мов. Учені люде (чужинці), порівнюючи нашу мову з іншими європейськими мовами, признали нашій українській мові друге місце з ряду між усіма мовами, така вона мелодійна, музикальна, милозвучна (перше місце має італійська мова). А між славянськими мовами наша найкраща і через те перша. Бачимо, що ні англійська, ні польська, ні московська, ні румунська, а хоч би й французька мова — не дорівняє нашій рідній, українській мові!

Чи українська мова одна на всій Україні?

Одна і та ж сама на всій Україні. Але як інші стародавні мови, так і наша має деякі відміни (наріччя або діалекти), бо не скрізь однаково вимовляють ся деякі слова. От маємо, напр. діалекти: чернигівський, поліський, гучульський, бойківський, лемківський; чистою, гарною українською мовою розмовляють у Полтавщині.

Що стало б ся, як би ми забули свою рідну мову?

Як би ми нашу рідну, Богом нам дану і усвячену, українську мову занекали, забули, а прийняли чужу, — тоді по нас усіх і слід загинув би на землі.

*„Мово рідна, слово рідне!
Хто вас забував,
Той у грудях не серденько,
Тільки камінь має!“*

Хто не шанує рідну мову, той не шанує себе самого, ні свою сімю-родину, ні своїх прабатьків, які тою ж мовою розмовляли. А хто стидаєть ся рідної мови, заслужив на те, щоб і його всі люде стидали ся та ним погорджували. Бо стидаючись рідної мови, він обиджає

не тільки рідну матір, але й увесь народ! Чесний, правий чоловік ніколи не стидається своєї рідної мови. І сам розмовляє скрізь своєю мовою і глядить, щоб усі люде її шанували.

4. Віра (релігія) Українців.

Яка віра Українців?

Російські та буковинські Українці — православні. Галицькі та угорські Українці — греко-католики (уніяти). Є в Галичині (а почасти й на російській Україні) багато Українців латинської віри (римо-католиків). Се так звані латинники. По-між російськими Українцями ще є багато штундистів, а в Америці між нашими людьми чимало методистів (протестантів).

В Австрії до справ віри ніхто не втручається: кождий визнає ту віру, яка йому до вподоби. Тільки у Росії Москалі хотіли б усіх силою перевести на православіє. Так зробили Москалі з Холмщиною, де наші люде, й хотіли би тепер те саме зробити з Галичиною.

Чи віра рішає про народність?

Всі Українці, чи вони католики чи православні, однаково діти одної України, то й треба їм жити із собою, як браттям.

Німці також одні католицької віри, другі протестантської, а проте живуть у згоді та

дружбі. Се тому, що ми вже родимо ся Українцями, а вірними — православними чи католиками — стаємо аж після хрещення. Подібно й партійними людьми (національними демократами, радикалами, соціалдемократами, соціалреволюціонерами) робимо ся аж геть пізнійше. Та се не перешкоджає нам при тім бути добрими Українцями і разом стояти за народню волю, за добро рідного краю.

5. Вітчина — рідний край.

Що таке вітчина?

Вітчина — се край, де ми вродили ся, виросли, де живуть наші земляки-краяне, де живе увесь український народ.

Де мають Українці свою вітчину?

Наша вітчина — се українська земля, де Українці жили споконвіку, обробляючи ту землю своїми руками, поливаючи її своїм потом та кровю, захищаючи її перед ворогами. І в нас самих відбила ся вітчина, а в серці носимо ясний, ніколи не затертий спомин про неї. Вітчина — се наші батьки і наші діти. У кожному з нас захована минувшина і будуччина рідного краю. Тому ми зі своєю сімєю-родиною, маєтком, товариствами, селами та містами-городами і краями належимо до великої нашої вітчизни.

А звідкиля там взяли ся Українці?

Сю землю, що зветь ся Україна, замешкує наш народ від найдавнійших часів. Відколи сягає людська пам'ять, все мешкали там Українці. Вони взяли собі її неуправну і дику, а своїми руками, своєю невсипучою працею переробили її на урожайну ниву.

6. Історія України.

Що таке наша історія?

Наша історія — се минувшина рідного краю, те все, що колись було на Україні. Наш народ має свою власну історію, бо жив колись своїм власним життєм. А як жив своїм життєм, мав свою державу, то й повинен сам заряджувати собою; бо чужі народи не відають, чого нам треба і не роблять того, що Україні на користь.

Яка наша історія?

Наша історія багата великими, геройськими ділами та світлими примірами самопосвяти для добра вітчизни. Такої самої історії, як наша, немає ніякий другий народ на світі. Нашої історії мусимо добре вивчити ся, щоби гаразд зрозуміти стремління нашого народа до сотворення самостійної держави та змагання до забезпечення окремішности, щоб устерегти ся на дальше помилок та промахів наших предків та на-

вчити ся завзяття і любови до тої землі і народа, котрі вони так хоробро обороняли. Знаючи історію, почуватимемо себе наслідниками-спадкоємцями боротьби предків за волю України.

Хто правив Україною?

В давних часах правили Україною князі, яких вибирав народ. Згодом князівська влада стала дідичною, переходила з батька на сина. Вони княжили у Києві. Важніші із них були: Олег, що ходив у далекі землі, княгиня Ольга, вельми розумна, Святослав, що воював з Греками, Володимир Великий, що охрестив Україну, Ярослав Мудрий, що зібрав усі українські землі.

Щоб Україна була могуча, треба, щоби була вся разом, вкупі, під одною управою. Так було колись в давнійших часах, коли Українці мали свою власну державу, на чолі котрої стояв князь, що жив у Києві. Люде збирали ся тоді на раду, що звала ся віче, і устанавляли порядок такий, щоб усім було добре жити.

Та навкруги жили дикі сусіди і почали нападати на Україну: Печеніги, Обри, Половці. З ними воювали завзято і побідно наші давні князі. Довго боронили Українці рідного краю перед ворогами, що напірали з усіх сторін.

Аж на наше нещастє надтягнули з півночи Москалі. Се був чужий нам народ, що витворив ся з мішанини Славян, Фінів і Татарів. Мову прийняли Москалі славянську, тільки перекрутили її на свій лад. Ті Москалі позавидували Україні слави, напали на Київ (1169 р.), знищили його, а мешканців вирізали. Тоді українські князі перенесли свою столицю у Галич, а потім у Львів. Народ шанував князя Романа Галицького, котрий воював хоробро, відпираючи на всі сторони ворожі напади, та не давав людей кривдити. Другим визначнішим галицьким князем був Данило, котрий коронував ся на короля України.

Та ось прийшло нове лихо: Татари або Монголи знищили Україну. І як ні старали ся наші князі, щоби привернути давню могутність Україні, — все дарма. Україна втратила державну самостійність і мусіла підлягати чужим народам. Український народ опинив ся в неволі у Литовців, Татарів та Поляків. Поволі всю Україну загорнула Польща. Аж велика українська революція, або народне повстання (1648 р.) визволило Україну з-під Польщі. Та гетьман Богдан Хмельницький не був певний, чи вдасть ся самому оборонити українську державу, й мусів шукати союзників. В 1654 р. поєднав ся він з Москвою, і се було для Укра-

Наші гетьмани:

868 *Богдан Хмельницький.*

Іван Виговський.

Петро Дорошенко.

Іван Мазепа.

Львівська державна
наукова бібліотека

№

2181

їни найбільше нещастє. Хоч московський царь і заприсягнув, що шануватиме всі права України, не додержав слова.

Тільки взяли Москалі наш народ у свої руки, почали насильно, брутально нищити волю України. Запровадили скрізь московські порядки, а всю силу звернули на те, щоб Українців змосковщити.

Тоді українська старшина, побачивши біду, лучила ся з иньшими сусідними державами, щоби тільки визволити ся з московського ярма. Гетьман Іван Виговський злучив ся з Польщею і розбив московське військо під Конотопом. Гетьман Петро Дорошенко зєднав ся з Турками і також бив Москалів. Гетьман Іван Мазепа приєликав на поміч Шведів, щоби могли визволяти Україну, і разом з ними рушив на Москаля. Та в битві під Полтавою не пощастило Українцям і Шведам. Не здійснили ся змагання кращих синів України — визволити рідний край з чужинецького ярма. Москалі на спілку з Поляками розділили Україну поміж себе. На правім березі Дніпра була польська власть, на лівім московське панування. Щоб уже не бояти ся українського повстання, Москалі хотіли змосковщити всіх Українців. Почали нищити вільні українські порядки та заводити московську темноту й неволю. Авто-

номну Гетьманщину скасовано. Московська цариця Катерина II зруйнувала „Січ“, а на Україні завела кріпацтво, люту панщину. З того часу остала ся у нас пісня:

„Катерино, вража дочко, що ти наробила?
Степ широкий, край веселий тай занастила!“

Щоб і сліду не зостало ся з давньої волі, названо Україну „Малороссією“, а Українців „Малороссами“.

Те московське панування над Україною довело до того, що багато російських Українців і не знає, хто вони є; називають себе „малороссами“, або й — що ще гірше — „руськими“, себто московськими людьми.

Не краще було Україні й під Польщею, але от у 1772 році розібрали сусіди між собою Польщу. Українські землі, що належали до польської держави, відійшли під Росію й Австрію. Австрії дістала ся Галичина. Назабаром і Буковина перейшла від Турків до Австрії.

Та не змогли знищити Москалі Україну, хоч як їм хотіло ся се зробити. Була ще в українським народі та життєва сила, що все чоловіка веде до волі, до щастя, до повного, свободного життя. Закував ворог увесь наш народ у кайдани, поневолив, але душа народа — не вмерла! Як лиш подув прихильний весняний

вітерець із заходу, ожив народ. Відродження України — се небуденна подія в історії світа! При помочи рідного письменства двигнув ся зі сна великий народ до нового життя. Рідне слово промостило собі дорогу на російській Україні у творах Котляревського, в Галичині у Шашкевича, на Буковині у Федьковича. Вони перші піднесли з забуття давню славу народа та дали віру в кращу будучність. А вже з приходом пророка України, Тараса Шевченка — настали нові часи, часи справжнього відродження. Се він надав той розгін українській національній ідеї, з яким вона тепер зміряє все вперед. І хоч замучили Шевченка царські посіпаки, але відродженої сили не вбили. Тепер уже не страшні нам ніякі кайдани, ні тюрми, бо ми вже віднайшли те, що були загубили: свою українську душу, свою національну окремішність. І хай лютує ворог-кат, заповняє Українцями Сибір, — та не знищить України, бо Україна жива у кождім Українці! „Не вмирає душа наша, не вмирає воля!“ Українці переконали ся, що лиш боротьбою здобудуть волю. І справді 1905 року революція принесла нам деякі полекші, але не надовго. Незабаром стало ще гірше, як було. Але на те й лихо, щоб з ним бити ся! Українці на рос. Україні не падали духом в боротьбі за своє право, вірячи твердо в свою перемогу. В сій

вірі піддержував їх приклад братів в Галичині й Буковині, де Українці під захистом вільних австрійських порядків дійшли вже до високого ступня національного розвитку.

Приклад австрійських Українців усе стояв перед очима Українців російських, був їм за провідну зорю. Коли 4 мільйони добили ся вже таких успіхів, дійшли до такої свідомости, то невже 30 мільйонів Українців в межах Росії не зможуть вибити ся на світ і мають змосковщити ся? Ні, сього не буде — казали рос. Українці.

Російський уряд налякав ся сього впливу австрійських Українців на їх земляків у Росії і задумав завоювати Галичину й Буковину, щоб цілком задавити наш рух. До сього взяв ся він поволі й здалека. Насамперед постановив царський уряд придбати собі там прихильників і помічників, щоб легше було потім загарбати країну. Отож для сього сипнув він рублями, засипав грошима й шпигами цілу Галичину й Буковину й при їх помочи став насаджувати ніколи-невиданий там „руській“ народ, сіяючи поміж тамошніми нашими людьми страшну заразу любови до царської Росії, або так зване москвофільство чи кацапство. Таким способом хотів царат (царь з своїм правительством та чиновниками) ослабити там український рух, а згодом, при нагоді забрати українські землі

Австро-Угорщини під своє панування. Довго він готував ся до сього й чекав на сю нагоду. Аж ось Австро-Угорщина пішла війною на Сербів, щоб покарати їх за вбийство наслідника престолоа, Франца Фердинанда, — чоловіка дуже мудрого й до української справи прихильного. Росія зараз закричала, що вона мусить вступити ся за „братів-Славян“ і кинула ся на Австрію, але не для помочи „братам-Славянам“, а щоб самій загарбати Галичину й Буковину та згнобити там Українців, не оглядаючи ся на те, що вони також „брати-Славяне“. З того счинила ся велика світова війна. Росія думала, що з помічу своїх союзників — Французів і Англіїців — одним махом розторощить Австро-Угорщину й Німеччину, але дуже помилила ся, як і треба було сподівати ся. Напевне не відібе вона Галичини й Буковини, а ще й готова стратити частину своїх земель.

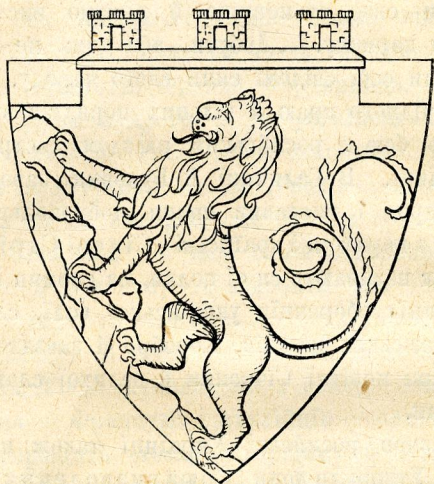
Поражка Росії — на руку всім нам Українцям, бо ми так чи инакше можемо вибороти для себе волю. Бо коли в наслідку сеї поразки не повстане вільна самостійна Україна, то бодай вибухне в Росії нова, ще страшнійша, ніж після японсько-росийської війни революція, яка знищить у Росії самодержавний порядок і принесе всім пригнобленим нею народам,

отже й нам, Українцям, краще, вільнійше життє. Українці по обидва боки кордону зрозуміли своє становище й рішучо виступили проти царизму. „Добути, або дома не бути!“ сказали собі свідомі сини свого народу. В обороні рідного краю й вільних порядків зірвалися до бою з російським наїздом австрійські Українці. В Галичині й Буковині заворушився народ і виставив полки добровольців до війни з царатом. Українські „Січові Стрільці“ — так називаються сі полки, на спомин і честь колишніх оборонців української волі, славних запорожських козаків. Хоробро й завзято б'ються наші новітні Січовики й великої слави вже зажили.

А знов російські Українці також не дрімали. Утворили вони „Союз визволення України“, котрий всіх сил докладає, щоб рідну країну визволити з-під московської кормиги-неволі.

Вірить Союз, що спільними силами здобудемо собі вимріяну волю, виборемо вільну Україну й кличе до всіх свідомих синів народу однодушно, односердне стати; єднатися по всій Україні під прапор Союзу та „вставати й кайдани порвати“, як заповів нам наш Тарас Шевченко.

Гуртуймося ж до боротьби! Велика бо година вибила, настав слухний час — вставати й волю здобувати!

Український герб.

(Колись герб українського королівства, тепер — герб
цілої України).

Багато набідував ся наш нарід від часу
втрати власної держави. Час уже йому знову
добути волю, час самому порядкувати в своїй
хаті та здоганяти те, що втратив під нена-
ситним московським пануваннем!

Герб давньої Київської землі.

7. Відзнаки України.

Які відзнаки української держави?

Відзнака української держави — се герб давнього українського королівства: золотий лев на синьому полі. Можна вживати також відзнак

київської землі: архангел Михайло з піднесеним мечем. *Нині зривається мілкий туман.*

Яка є національна барва України?

Національна барва України є синьо-жовта.

8. Патріотичні обов'язки.

Що таке патріотизм?

Патріотизм — се щира любов до свого рідного народу і до рідного краю. А патріот — се той чоловік, що старається допомогти своєму народови і працює для цього з усіх своїх сил.

Що таке герої?

Герої — се люде, які не тільки жили і працювали для свого народу, але й наражували своє життя, захищаючи рідну землю перед ворогами. Бувало й так, що герої приймали за свій народ мученицьку смерть з рук ворогів. Наш народ мав і має героїв, котрі в тяжких для України часах виступали й виступають в обороні рідного краю. За те героїв народ величає, ставить їм памятники, славить їх пам'ять з роду в рід, а ще й по сотках літ ставить їх за примір своїм синам. Покласти життя за свій народ — се найвища заслуга, яку чоловік може здобути, тож і найбільша честь належить ся тим героям!

Чого бажаємо для своєї вітчизни?

Кожний з нас любить Україну і хотів би бачити її щасливою. А се станеться тоді, як всі Українці будуть жити в згоді і чужинці не пануватимуть над нами. Воля України в наших руках. Якби 30 мільйонів сказало собі: „Досить неволі!“ — чи була би сила, щоб їх здержати? Проте не досить самому любити вітчизну і працювати для її добра, треба ще навчати і прихилати до неї і всіх Українців, з якими стикаємося, розбуджувати і в них ті високі та гарні почування. А щоб освободити рідний край з рук ворога, треба сили, одним же, незгуртовані не маємо потрібної сили. Тому, щоб визволити Україну, треба приєднати до боротьби з царизмом усіх Українців. Для цього треба їх освідомляти національно, щоб усі знали, хто їх брат, а хто ворог. Таким способом легко здобудемо те, чого бажаємо. В нашій українській державі наш народ розвинеться та заясніє поміж народами світа.

Який є патріотичний обов'язок кожного Українця?

Святий обов'язок кожного Українця, все і всюди признавати ся до свого народу, пам'ятати на честь своєї нації, та пильно

виконувати все, що починається до могутності та до розцвіту народу.

Дбаймо ж про рідний край, пильнуймо своїх обов'язків перед ним! Будьмо гідними синами свого народу. Стараймося, щоб ім'я „Українець“ все, у всіх народів стрічалося з пошаною.

Яким способом може дбати Українець про могутність та розцвіт свого народу?

Кожний чоловік повинен свій народ любити, ним величатися, для його добра і слави жити і трудитися; всею силою причинятися до його піднесення та вивиснення. Кожний патріот хай старається скрізь виконувати свої повинності до народу: у своїй родині, у громадським життю і на чужині.

9. Українець в сім'ї-родині.

Яка повинна бути українська родина?

На особах та на річах, отже на усім, що є в хаті, повинен відбитися український дух, український характер.

Як покажеться український характер?

Першим обов'язком Українця є, щоб у його хаті розмовляли по українському і то чистою

мовою. Здоровим жерелом, з якого черпаєть ся все нову красу нашої мови, та привчаєть ся до поправної бесіди, се книжки. Багато у нас цінних книжок, які й красою мови й своїм змістом ублагороднюють почування та поширають круг думок. Куди не заходить книжка, там дух притемнений, а на верх добувають ся тільки низькі бажання. Читаймо ж як найбільше!

„Учіте ся, брати мої, думайте, читайте і чужого навчайтесь й свого не цурайтесь!“ — так заповідав нам наш великий кобзарь — Тарас Шевченко.

Що ще піддержує домашнє образование чоловіка?

У нас виходить багато часописей (газет) для поучення та розривки читачів. Українець дає першенство рідним українським часописям, які приносять нові вісти з цілої України та з усього світа, а при тім дають поучення з усіх царин людського знання. Ні одна українська хата хай не буде без наших часописей!

Що ще відсвіжує думку й духа в українській хаті?

Українець прикрашує свою хату гідними малюнками наших мистців з нашої славної

історії, бюстами (погруддями) наших славних мужів та написами патріотичного змісту. Все те піддержує українську думку та доказує, що господарі хати — се щирі Українці. Звертати треба увагу й на те, щоб хата мала національний вигляд зверху і в середині, була викінчена у нашім народнім штибі (стилю). Треба виявити те, що є замітного та своєрідного в українськім народі, щоб кождий, хто ввійде у хату, сказав: „Бачу, що тут живуть Українці!“ Хата, збогачена такими ознаками українського життя, свідчить, що її жителі і тут виповнили свою повинність. Українець дає першенство всьому українському.

Як дбає українська родина про порядну молодіж?

Будучність нашого народу спочиває у гарнім та національнім вихованню дітей. Сім'я-родина — се підвалина нації. У ній говорить ся про народ, про славу його минувшину, про успішну його боротьбу, про наші товариства і спілки. Тим способом вливаєть ся в ніжну душу дітей зерна чесного, свідомого патріотизму. Там плекаєть ся також і спів народніх пісень, нашу музику, уряджуєть ся наші народні свята та торжества. Родина піклуєть ся про те, щоб діти старанно вчачали до української школи,

вчили ся передовсім рідних наук: мови, географії, історії та письменства. Здібна, добре вихована, патріотична і працьовита молодіж — се найбезпечнійша запорука повного розвитку та розцвіту народа. Не дає нам російський уряд рідної школи, — то закладаймо свої власні приватні школи, вчімо своїх дітей рідної мови потаємно!

Який вплив на сімю-родину має українське громадське життя?

Як увесь український народ — се одна родина, то не може наше громадське життя остатись без пливу на хочби й далекі села та закутки. Радість з нових поступів народу, з світлих успіхів його мистецтва, знання, рільництва, промислу і торгівлі стає підоймою знов до нових змагань та нових заходів. І жаль, який наповняє вітчину через яку невдачу, матиме відгомін і в родині. Розважаєть ся над тим, передумуєть ся, як би направити промах, як виповнити прогалини, справити недостачі. Ось так вправляєть ся ще свіжу силу молодіжи до першої помочи рідному народови. Така родина є справді українська, а її патріотичне життя є завдатком поступу та успіхів цілої української нації на всіх полях її життя.

10. Українець у громадськiм життiю.

Котрi головнi огнища українського громадського життя?

Українське громадське життя творять громади, збори, інституції і товариства, спілки; також наш театр, концерти, забави, часописи, промисл і торговля — се місце публичного єднання та життя.

Як заховуєть ся Українець у публичнiм (громадськiм) життiю?

Се конче потрібне, щоб Українець виступав скрізь достойно і слушно. Бо неуважливий, неспосібний чоловік не знайде собі приятелів, ні прихильників, а тільки спричинить чимало клопотів і другим і собі, а часом і ганьбу своєму народови.

Як заховуєть ся Українець на зборах чи нарадах?

На зборах та засіданнях у наших товариствах часто говорить ся про дуже важні народні справи — просвітні, господарські, політичні то-що. Для того свідомий Українець при усяких виборах до управи, виділу чи комітету не шукає зиску для себе, не дасть нічим довести себе до того, щоб вибирати людей нездатних або байдужних, все памятаючи про добро народу, а не про свою вигоду і користь. У своїх

виступах хай старанно бережить ся всього, що могло би нарушити достойність збору, пошкодити народній справі, бо се все вода на млин нашим ворогам. Дуже треба вистерігати ся невідповідного слова, або вчинку, особливо, як при тім є чужинці, щоб не заплямити доброго імени нашого народу.

Як поступати, щоб наше становище було ясне?

Мусимо бути наскрізь Українцями, та старати ся, щоб наша вітчизна мала наш рідний український вигляд. Не тільки розмовляти скрізь своєю мовою, — де нема українських виробів, товарів, друків, часописей, жадаймо їх. Шануймо самі і не даваймо нікому чужому ображати нашу народність. Борімо ся за повні права для своєї народности — в громаді, в краю і в державі.

Як поступати в урядах?

В урядах треба нам, як і всюди, розмовляти виключно по українськи й боронити своїх прав.

11. Українець на чужині.

Чи має Українець оглядати чужину?

Світ — се найкраща школа життя. Хто багато бачив, багато знає. Кожний, хто тільки

може, хай оглядає не тільки весь свій рідний край, але й подивить ся за границю.

Яка користь з подорожі у чужину?

Оглядаючи життя чужих народів, їх звичаї й обичаї, добрі і злі сторони, маємо тисячні поучення для нашого життя. За те Українець, як поїде у чужину, бачить, що таке Україна. Нема там на чужині такого народу, як наш, нема наших сіл, нема тої поетичної природи, не чути милої української мови, ні пісні, — а тільки все для нас чуже, непривітне. І хоча б Українець завандрував і в гарні полудневі краї, де вічна весна, всеж-таки тужитиме за своїми, за рідною Україною. Буває й таке, що Українець вже не може повернутись у свій рідний край, то з великої туги вяне і вмирає на чужині.

Яку користь має вітчизна з подорожі своїх земляків у чужину?

Хто привчить ся дечого на чужині, може, вернувшись у рідний край, допомогти не одно добре в себе дома запровадити, не одно злеє усунути.

Як має Українець заховувати ся поміж чужими?

Хай памятає, що чужинці, дивлячись на нього, розмовляючи з ним, довідуючи ся про

його вчинки і знаючи, хто він є, вироблюють собі поняття про весь народ. Тож нехай Українець на чужині гідно і достойно заступає свою вітчину.

Чи треба вчити ся чужої мови?

Треба. Чим більше чоловік знає, ліпше йому, бо він стає більш просвічений. А тільки просвічений чоловік годен як слід помагати своєму народови. А хто знає чужу мову, може читати заграничні книжки та часописи і з них довідати ся багато чого, що придасть ся й дома запровадити. Розмовляючи з чужими людьми, оповість такий чоловік їм про наш народ та про наші справи. Бо часом у чужині знають тільки те, що напишуть про нас наші вороги. Та передовсім кождий Українець, і на чужині пробуваючи, мусить добре знати свою мову, свою географію, історію, мистецтво та літературу, словом — усе наше життя, щоби на чужині не робив нам стиду, але гідно заступав і обороняв наш народ та для його добра працював.

Чи добре, щоб Українці покидали раз на все свою вітчину?

За скарби всього світа ніхто добровільно не покине раз на завсїди свій рідний край, свою Україну! Хто придбав знання або забогатів на

чужині, хай вертаєть ся скорше на Україну, де причинить ся своїми руками до піднесення народа. Нам треба як найбільше людей розумних та охочих до праці!

Як удержувати на чужині звязки з Україною?

Крім товаришів та переселенки з земляками, ще знайде Українець вірних приятелів на чужині: се книжки та часописи українські. Докази любови рідного краю є товариства та спілки заграничних Українців, де стрічають ся Українці, щоб рідною бесідою, читанням, піснею та забавою розрадувати ся на чужині, побачитись з краями, розігнати тугу, розвідати про рідний край. Вони памятають про вітчину і обізвуть ся, як вона потребуватиме їх помочи.

12. Чим можемо повеличати ся?

(Чим ми горді?)

Ми горді, що ми Українці!

Український народ великий та славний. Ми народ талановитий, як свідчать про се обичаї і звичаї нашого люду, його одежа, будівництво, і взагалі культурні памятки та багата криниця мудрости і дотепу, що таїть ся в українських прислів'ях, оповіданнях, казках та піснях.

Ми горді на свою мову!

Наша українська мова мелодійна (милосвучна), багата, надаєть ся як найкраще до поезії. На рідній мові маємо гарно розвинену літературу (письменство), а серед неї таку золоту книгу, як Шевченків Кобзарь.

Ми горді на свої пісні!

Українці — народ співлюбивий і мають дуже багато пісень. Мелодія (музика) тих пісень має такі питомі собі прикмети, які відріжняють її від усіх інших мелодій. Наші пісні і по чужих землях славні своєю красою. Наша народня пісня займає перше місце поміж народніми піснями всіх народів світа. Наша народня пісня ще переховала живі спомини про давню волю нашого народа. Через те наша пісня, побіч мови, історії та звичаїв, являєть ся сильним сполучником, що єднає увесь тридцятьчотири мільіоновий народ український в одну цілість.

Ми горді на свій люд!

Український люд має велику життєву силу. Хоч які тяжкі удари переносив, остав ся вірний своїй народности, переховав у своїм лоні рідну мову та любов до вітчизни, до свого рідного краю, своєї України. Наш народ любить правду і красу. У далеких краях, ген за горами

та за морями, не забуває про Україну, але приймає живу участь у всіх її радощах та стражданнях.

Ми горді на свою історію!

Наша історія — се невпинна боротьба за волю. Наша минувшина славна великими героями та своїм давнім свободним державним ладом. Притім ми ніколи не лакомили ся на чуже. Наша історія має світлі часи, котрі приносять честь нашому народови у чужих краях.

Ми горді на свою рідну землю!

Наша вітчизна — красна земля! Її краса ріжноманїтна: гори, ліси, гаї, степи і моря. Красна у неї весна і літо, осінь і зима. Наша вітчизна — урожайна земля. Не дармо звали її давнїйше „медом і молоком пливуча земля“, а тепер звуть „шпихлїром Європи“. Наша вітчизна — багата земля. З її лона добувають багато важних копалин, з її глибин тече цілюща вода, що приносить здоров'є багатьом людям.

Одним словом:

Ми горді на те, що ми Українці!

13. Наші домагання.

Яка наша остаточна ціль (мета)?

(До чого ми прямуємо?)

Поки належимо до чужої російської держави, то вона дбає про себе, не про нас, а наші по-

датки зужитковує не на наші, а на свої потреби. Скільки нашої землі пропадає у руках Москалів! Росія хоче нас зовсім знищити, щоб з Українців і сліду не зосталося, а там щоб були тільки Москалі. Тож поки ми ще у руках Московщини, не можемо бути свободні. Свобідно розвивати ся будемо аж у нашій українській державі, у вільній Україні. Бо тоді наша держава старатиметься про наш український народ та про його як найкращий розвиток і добробут.

Як дійдемо до самостійної української держави?

До сього треба праці культурної, політичної і економічної над нашим народом в часі мира, а військової діяльності в часі війни. Підставою є праця культурно-просвітна, бо бороти ся як слід за свої права й управляти собою може тільки свідомий народ.

Отже — до праці, браття-Українці!

Учімо ся бути самі собою, пізнаваймо, що нам треба, й як вибе слушний час, вставаймо до боротьби за власну домівку, за

Вільну Україну!

Видання „Союза визволення України“.

Wien, VIII., Josefstädterstraße 79, II. Stiege.

Редакція: Tür 19. — Склад видань: Tür 6.

.....

Книги й брошури:

1. **Тарас Шевченко.** Кобзар. Вибір поезій, випуск I. і II. Відень, 1915. Ціна кожного вип. брош. 1 кор., в оправі 1 кор. 40 сот.
2. **Prof. M. Hruschewskyj.** Ein Überblick der Geschichte der Ukraina. („Короткий огляд історії України“). Відень, 1914. (Вичерпане).
3. **М. Хрушевски.** Прѣгледъ на украинската история. София, 1914. (Той самий огляд по болгарськи.) З картою України.
4. **Дръ Л. Цехелски.** Не освободительница, а потисница на народитѣ. (Какъ Русия „освободжава“ Украина). София, 1914. З картою України. В додатку до брошури подані відозви Союза визволення України до громадської думки Європи, до болгарського народу та платформа Союза. Ціна 50 сот.
5. **Rusla Tarista** — asupritoarea poroarelor. Царська Росія — гнобителька народів. (По румунськи). Букарешт, 1914. З картою України. Зміст: З. Арборе, Український народ (замість передмови); Др. Л. Цегельський, Не освободителька, а гнобителька народів; До громадської думки Європи, Платформа Союза й його відозва до румунського народу. Ціна 30 сот.
6. **Українські колядки.** Відень, 1914. (Вичерпане).
7. **Der Krieg, die Ukraina und die Balkanstaaten.** Відень, 1915. Зміст: Др. Л. Цегельський, Як Росія „визволяла“ Україну; його-ж нариси: Україна й Румуни, Україна й Болгари,

Україна й Туреччина; відозва Союзу визволення України до балканських народів і до громадської думки Європи; платформа Союзу. Ціна 40 сот.

8. **В. Дорошенко.** Півторасти літ української політичної думки (Короткий огляд визвольно-самостійницьких змагань на російській Україні). Відень, 1914. Ціна 10 сот.
9. **Відомости про російську Україну** (Січковим Стрільцям). Царгород, 1915. З друкарні „Союзу визволення України“. Ціна 15 сот.
10. **Січ.** Календарь Союзу визволення України на рік 1916. Відень, 1915. (Незабаром вийде з друку.)
11. **Др. Володимир Левицький.** Як живеть ся українському народови в Австрії. Відень, 1915. Ціна 20 сот.
12. **Др. Л. Цегельський.** З чого виникла війна та що вона нам може принести. Відень, 1915. Ціна 10 сот.
13. **Др. Вол. Старосольський.** Національний і соціальный момент в українській історії. Відень, 1915. Ціна 10 сот.
14. **Вол. Темницький.** Українські Січові Стрільці. Відень, 1915. Ціна 30 сот.
15. **Україна, Росія й Туреччина.** Збірник статей на турецькій мові. З картою України. Царгород, 1915. Зміст: 1. Передмова від видавців, 2. Др. Л. Цегельський — Україна й Туреччина, 3. Проф. М. Грушевський — Короткий огляд української історії, 4. В. Дорошенко — Політичні партії на російській Україні, 5. М. Меленевський — Культурна праця Українців, 6. А. Жук — Російська Україна в числах, 7. Відозва Союзу до турецького народу, 8. Відозва його „До громадської думки Європи“, 9. Платформа Союзу. Ціна 1 кор.
16. **S. Rudnizkyj.** L' Ucraina e gli Ucraini, Рим, 1914. З картою України. Ціна 50 сот.

17. **Prof. M. Hruschewskyj.** Die ukrainische Frage in ihrer historischen Entwicklung. Відень, 1915. Ціна 50 сот.
18. **George Cleinow.** Das Problem der Ukraina. Відень, 1915. Ціна 20 сот.
19. **Др. Л. Цегельський.** Самостійна Україна. Звідки взяли ся і що значать назви „Русь і Україна“. З картою України. Відень, 1915. Ціна 30 сот.
20. **H. Boczkowski.** Ukrajina a ukrajinská otázka. Praha, 1915. Ціна 1 кор.
21. { **Б. Лепкий.** Чим жива укр. література? } Відень, 1915.
 { **В. Сімович.** Коротк. огляд укр. літератури. } Ціна 20 сот.
22. **„Великий Льох“ Т. Шевченка.** З передмовою й поясненнями Др. В. Сімовича. Відень, 1915. Ціна 30 сот.
23. **Проф. М. Грушевський.** Як жив український народ. Коротка історія України. З малюнками. Царгород, 1915. Ціна 50 сот.
24. **Dr. Longin Cehelskyj.** Ukraina sveriges bortglömda bundsförvant. (Україна, колишня шведська союзниця). Стокгольм, 1915.
25. **Stephan Rudnyzkyj.** Ukraina. Land und Volk. Eine gemeinfaßliche Landeskunde. Autorisierte Übersetzung aus dem Ukrainischen. Відень, 1915.
26. **Die Ukraine und der Krieg.** Denkschrift des Bundes zur Befreiung der Ukraina. Монахія, 1915. Брошура не ввійшла в розпродаж.
27. **Д-ръ Л. Цехелски.** Украинството нѣмска интрига ли е? Отговоръ на русофилитѣ: Я. Романчукъ и д-ръ Н. Бобчевъ. Прѣводъ отъ украинския рукопись. София, 1915. Ціна 1 к. 40 с.
28. **Богдан Заклинський.** Що треба знати кождому Українцеві? Відень, 1915. Ціна 20 сот.

PL

2181

1p4817con / 798621

5

17/86

17/86

3191